

ΝΟΜΟΣ 1837/1989

"Για την προστασία των ανηλίκων κατά την απασχόληση και άλλες διατάξεις"

(Φ.Ε.Κ. 85/Α/23-3-1989)

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

Εκδίδομε τον ακόλουθο νόμο που ψήφισε η Βουλή:

Άρθρο 1

Πεδίο εφαρμογής

1. Οι διατάξεις του νόμου αυτού εφαρμόζονται σε κάθε μορφής απασχόληση και αυτοαπασχόληση ανηλίκων. Ως ανήλικοι για την εφαρμογή του νόμου αυτού νοούνται όσοι δεν έχουν συμπληρώσει το 18^ο έτος της ηλικίας τους.
2. Οι διατάξεις του νόμου αυτού δεν εφαρμόζονται στις οικογενειακού χαρακτήρα γεωργικές, δασικές και κτηνοτροφικές εργασίες.

Άρθρο 2

Όροι και προϋποθέσεις απασχόλησης

1. Με την επιφύλαξη του άρθρου 3 ανήλικοι που δεν έχουν συμπληρώσει το 15ο έτος της ηλικίας τους απαγορεύεται να απασχοληθούν σε οποιαδήποτε εργασία.
2. Ανήλικοι δεν επιτρέπεται να απασχολούνται σε εργασίες επικίνδυνες, βαριές ή ανθυγιεινές, καθώς και σε εργασίες που βλάπτουν την ψυχική τους υγεία και γενικά εμποδίζουν την ελεύθερη ανάπτυξη της προσωπικότητάς τους.
Οι εργασίες αυτές καθορίζονται με απόφαση του Υπουργού Εργασίας, που εκδίδεται ύστερα από γνώμη του Συμβουλίου Υγιεινής και Ασφάλειας της Εργασίας.
3. Μέχρι την έκδοση της απόφασης της προηγούμενης παραγράφου εξακολουθούν να ισχύουν οι σχετικές διατάξεις.

Άρθρο 3

Καλλιτεχνικές και παρεμφερείς απασχολήσεις

1. Με άδεια της Επιθεώρησης Εργασίας επιτρέπεται η απασχόληση ανηλίκων, που δεν έχουν συμπληρώσει το 15ο έτος της ηλικίας τους σε θεατρικές παραστάσεις, μουσικές εκτελέσεις ή άλλες καλλιτεχνικές εκδηλώσεις, **διαφημιστικά προγράμματα**, επιδείξεις μόδας, ραδιοφωνικές ή τηλεοπτικές εγγραφές ή εκπομπές, εγγραφές σε βίντεο, κινηματογραφικές λήψεις, **καθώς και η χρησιμοποίησή τους ως μοντέλων**, εφ' όσον δεν βλάπτεται η σωματική και η ψυχική τους υγεία και η ηθική τους.
Με απόφαση του Υπουργού Εργασίας, που εκδίδεται ύστερα από γνώμη της αντιπροσωπευτικότερης οργάνωσης των εργαζομένων και των εργοδοτών του χώρου, μπορεί να επιτρέπεται η απασχόληση ανηλίκων και σε άλλες παρεμφερείς απασχολήσεις.
2. Η κατά την παράγραφο 1 άδεια Επιθεώρησης Εργασίας χορηγείται στον εργοδότη ύστερα από αίτησή του και περιέχει το ονοματεπώνυμο και την ηλικία του ανηλίκου, το είδος της εργασίας στην οποία πρόκειται να απασχοληθεί, το ημερήσιο πρόγραμμα και τη χρονική διάρκειά του.
Η άδεια χορηγείται για χρονικό διάστημα που δεν μπορεί να υπερβαίνει τους τρεις μήνες. Παράταση της άδειας μπορεί να χορηγηθεί για εξαιρετικούς λόγους.
3. Για τη χορήγηση της άδειας ή την παράτασή της ο εργοδότης μαζί με την αίτηση υποβάλλει δήλωση, ότι έχουν ληφθεί τα απαραίτητα μέτρα προστασίας του ανηλίκου, συναίνεση του προσώπου που έχει την επιμέλεια του ανηλίκου και ιατρική πιστοποίηση από τις υπηρεσίες του Εθνικού Συστήματος Υγείας (Ε.Σ.Υ.) και του Ιδρύματος Κοινωνικών Ασφαλίσεων (Ι.Κ.Α.) ότι δεν υπάρχει κίνδυνος για τη σωματική ή ψυχική υγεία του ανηλίκου στη συγκεκριμένη απασχόληση.

Άρθρο 4

Επαγγελματικός προσανατολισμός

1. Οι ανήλικοι πριν απασχοληθούν σε οποιαδήποτε εργασία, εκτός από τις περιπτώσεις του άρθρου 3, πρέπει να παρακολουθήσουν προγράμματα εξωσχολικού επαγγελματικού προσανατολισμού. Τα προγράμματα αυτά εκπονούνται και εφαρμόζονται από τον Οργανισμό Απασχολήσεως Εργατικού Δυναμικού (Ο.Α.Ε.Δ.), που χορηγεί στον ανήλικο βεβαίωση για το πρόγραμμα που παρακολούθησε.
2. Βιβλιάριο εργασίας δεν εκδίδεται χωρίς τη βεβαίωση αυτή.
3. Η έναρξη ισχύος του άρθρου αυτού ορίζεται με απόφαση του οικείου νομάρχη ύστερα από αιτιολογημένη πρόταση του Ο.Α.Ε.Δ.

Άρθρο 5

Χρονικά όρια εργασίας

1. Ανήλικοι, που δεν έχουν συμπληρώσει το 16ο έτος της ηλικίας τους, καθώς και ανήλικοι που φοιτούν σε γυμνάσια, λύκεια κάθε τύπου ή τεχνικές επαγγελματικές σχολές, δημόσιες ή ιδιωτικές, αναγνωρισμένες από το Κράτος, δεν μπορεί να απασχολούνται περισσότερο από έξι ώρες την ημέρα και τριάντα ώρες την εβδομάδα.
2. Οι ανήλικοι εργαζόμενοι δικαιούνται ημερήσια ανάπαυση δώδεκα τουλάχιστον συνεχείς ώρες, στις οποίες πρέπει να περιλαμβάνεται το χρονικό διάστημα από τις δέκα το βράδυ μέχρι τις έξι το πρωί.
3. Η ημερήσια απασχόληση των ανηλίκων που φοιτούν σε γυμνάσια ή λύκεια κάθε τύπου ή τεχνικές-επαγγελματικές σχολές, δημόσιες ή ιδιωτικές, αναγνωρισμένες από το Κράτος, αρχίζει ή λήγει δύο τουλάχιστον ώρες μετά τη λήξη ή πριν από την έναρξη των μαθημάτων αντίστοιχα.
4. Η απασχόληση των ανηλίκων σε καλλιτεχνικές ή παρεμφερείς δραστηριότητες δεν μπορεί να υπερβαίνει τις:
α) δύο ώρες την ημέρα για ανηλίκους από τριών έως έξι ετών,
β) τρεις ώρες την ημέρα για ανηλίκους από έξι έως ένδεκα ετών,
γ) τέσσερις ώρες την ημέρα για ανηλίκους από ένδεκα έως δεκατριών ετών,
δ) πέντε ώρες την ημέρα για ανηλίκους από δεκατριών έως δεκαπέντε ετών.
5. Η υπερωριακή απασχόληση των ανηλίκων απαγορεύεται.

Άρθρο 6

Αμοιβή

1. Οι ανήλικοι εργαζόμενοι αμείβονται με βάση το κατώτατο τουλάχιστον ημερομίσθιο του ανειδίκευτου εργάτη που προβλέπεται από την εθνική γενική συλλογική σύμβαση εργασίας κατ' αναλογία των ωρών απασχόλησής τους.
2. Ευνοϊκότερες συνθήκες εργασίας και μεγαλύτερη αμοιβή ρυθμίζονται με συλλογικές συμβάσεις εργασίας.
3. Οι διατάξεις του άρθρου 14 του ν. 1346/1983 κατισχύουν των διατάξεων του άρθρου αυτού.

Άρθρο 7

Άδειες

1. Η κανονική άδεια χορηγείται κατά την περίοδο των θερινών σχολικών διακοπών σε συνεχείς ημέρες. Το μισό της κανονικής άδειας χορηγείται τμηματικά και σε άλλες χρονικές περιόδους, αν το ζητήσει ο ανήλικος.
Οι διατάξεις οι οποίες ρυθμίζουν την κανονική άδεια στις επιχειρήσεις που λειτουργούν εποχιακά και ευνοϊκότερες για τους εργαζόμενους ρυθμίσεις δε τίγονται. Κατά τα λοιπά εφαρμόζονται οι κείμενες διατάξεις περί κανονικών αδειών όπως θα ισχύουν κάθε φορά.

2. Οι ανήλικοι εργαζόμενοι, ανεξάρτητα από το χρόνο απασχόλησής τους, όταν είναι συγχρόνως και μαθητές ή σπουδαστές σε αναγνωρισμένη σχολή, δικαιούνται για τη συμμετοχή τους στις εξετάσεις και άδεια δύο ημερών συνεχόμενη ή τμηματική, κατά την αίτησή τους, για κάθε ημέρα εξετάσεων, με την υποχρέωση να αποδεικνύουν τη συμμετοχή τους με σχετική βεβαίωση. Η άδεια αυτή δεν μπορεί να είναι μικρότερη των 14 ημερών συνολικά.
3. Οι άδειες της προηγούμενης παραγράφου είναι χωρίς αποδοχές από τον εργοδότη. Οι αποδοχές των αδειών αυτών καταβάλλονται πάντοτε από τον Ο.Α.Ε.Δ. και η δαπάνη των έξι πρώτων ημερών κατ' έτος βαρύνει τον προϋπολογισμό αυτού, η δε λοιπή αποδίδεται στον Ο.Α.Ε.Δ. από τον προϋπολογισμό του Υπουργείου Εργασίας, στον οποίο εγγράφεται σχετική πίστωση.
4. Με απόφαση του Υπουργού Εργασίας ρυθμίζεται κάθε χρήσιμη λεπτομέρεια για την εφαρμογή αυτού του άρθρου.

Άρθρο 8 **Βιβλιάριο εργασίας**

1. Οι ανήλικοι δεν επιτρέπεται να απασχολούνται, αν δεν είναι εφοδιασμένοι με βιβλιάριο εργασίας, ειδικό για τη συγκεκριμένη εργασία ή ομάδα εργασιών.
2. Βιβλιάριο εργασίας δεν απαιτείται, όταν πρόκειται για απασχόληση ανηλίκου, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 3.
3. Με απόφαση του Υπουργού Εργασίας, ρυθμίζονται η διαδικασία έκδοσης, ανανέωσης, αφαίρεσης και αντικατάστασης του βιβλιαρίου, το περιεχόμενό του, ο χρόνος της ισχύος του και κάθε άλλη αναγκαία λεπτομέρεια.

Άρθρο 9 **Τηρούμενα έντυπα από τους εργοδότες**

1. Κάθε εργοδότης, που απασχολεί ανηλίκους, τηρεί σχετικό μητρώο στο οποίο αναγράφει το ονοματεπώνυμο του εργαζόμενου, τη χρονολογία γέννησης, τη διεύθυνση της κατοικίας του, τον αριθμό του βιβλιαρίου εργασίας, την ημερομηνία έκδοσης ή ανανέωσής του, το είδος της εργασίας, τη χρονολογία έναρξης και λήξης της σχέσης εργασίας.
2. Ο εργοδότης οφείλει να διατηρεί το μητρώο σε καλή κατάσταση και να το θέτει στη διάθεση των αρμόδιων κρατικών οργάνων, όταν ζητηθεί.

Άρθρο 10 **Μητρώο ανηλίκων**

1. Σε κάθε Επιθεώρηση Εργασίας τηρείται μητρώο των ανηλίκων που έχουν εφοδιαστεί από αυτή με βιβλιάριο εργασίας.
2. Με απόφαση του Υπουργού Εργασίας ρυθμίζονται η διαδικασία έκδοσης, το περιεχόμενο και ο τρόπος τήρησης του πιο πάνω μητρώου καθώς και κάθε αναγκαία σχετική λεπτομέρεια.

Άρθρο 11 **Διαδικασία ιατρικής πιστοποίησης**

1. Για την έκδοση βιβλιαρίου εργασίας απαιτείται ιατρική πιστοποίηση ότι από την απασχόληση, που επέλεξαν οι ανήλικοι, δε διατρέχει κίνδυνο η υγεία τους ή η σωματική ή η πνευματική ανάπτυξή τους. Η πιστοποίηση γίνεται από υγειονομικές υπηρεσίες μετά από ιατρικές εξετάσεις.
2. Η παραπομπή στις υγειονομικές υπηρεσίες γίνεται από την Επιθεώρηση Εργασίας. Η διαδικασία της παραπομπής ρυθμίζεται με την απόφαση που προβλέπεται στην παράγραφο 3 του άρθρου 8.

Άρθρο 12

Αρμόδιες υγειονομικές υπηρεσίες

1. Αρμόδιες για τις ιατρικές εξετάσεις είναι οι υπηρεσίες του Εθνικού Συστήματος Υγείας και του Ιδρύματος Κοινωνικών Ασφαλίσεων, οι οποίες λειτουργούν στην περιοχή αρμοδιότητας της Επιθεώρησης Εργασίας, που χορηγεί το βιβλιάριο εργασίας.

Άρθρο 13

Ιατρικές εξετάσεις

1. Οι ιατρικές εξετάσεις των ανηλίκων ενεργούνται δωρεάν και περιλαμβάνουν γενικές εξετάσεις, καθώς και κάθε ειδικότερη εξέταση κατά την κρίση του αρμόδιου γιατρού για την έκδοση της ιατρικής πιστοποίησης.
2. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Εργασίας και Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, που εκδίδεται ύστερα από γνώμη του Συμβουλίου Υγιεινής και Ασφάλειας της Εργασίας (Σ.Υ.Α.Ε.), καθορίζονται υ949 ειδικές ιατρικές εξετάσεις που απαιτούνται για ορισμένες εργασίες ή ομάδα εργασιών.
3. Οι ιατρικές εξετάσεις ενεργούνται:
 - α) κάθε δώδεκα μήνες μέχρι να συμπληρωθεί το 18ο έτος της ηλικίας των ανηλίκων,
 - β) σε χρονικά διαστήματα μικρότερα από το δωδεκάμηνο, κατά την κρίση γιατρού ή της αρμόδιας Επιθεώρησης Εργασίας σε περίπτωση ατυχήματος ή ασθένειας,
 - γ) σε περίπτωση αλλαγής εργασίας ή ομάδας εργασιών.

Άρθρο 14

Ιατρική πιστοποίηση

1. Η πιστοποίηση γίνεται από τον προϊστάμενο των υπηρεσιών υγείας ή από τους οριζόμενους απ' αυτόν γιατρούς και καταχωρίζεται σε ειδική βεβαίωση με την ένδειξη κατάλληλος ή ακατάλληλος ή ακατάλληλος για ορισμένο χρόνο ή για ορισμένη εργασία.
2. Όταν η πιστοποίηση ισχύει για ορισμένη εργασία που απαιτεί ειδικές συνθήκες απασχόλησης ή επισημαίνει ανωμαλία στην ανάπτυξη ή ειδικά προβλήματα υγείας του εξεταζόμενου, καθορίζει και τη χρονολογία επανεξέτασης καθώς και τα μέτρα που πρέπει να λάβει η Επιθεώρηση Εργασίας, για τον επαγγελματικό προσανατολισμό και την επαγγελματική επανακατάρτιση του ανηλίκου, σε συνεργασία με τις αρμόδιες για τα προγράμματα εξωσχολικού προσανατολισμού υπηρεσίες του Ο.Α.Ε.Δ. και τις υπηρεσίες υγείας.

Άρθρο 15

1. Ανήλικοι που απασχολούνται σε οποιοδήποτε εργοδότη έχουν όλες τις αξιώσεις που απορρέουν από έγκυρη σύμβαση εξαρτημένης εργασίας, ανεξάρτητα αν τηρήθηκαν οι διατάξεις για την πρόσληψή τους.
2. Οι διατάξεις του νόμου 1346/1983 που ρυθμίζουν θέματα μαθητείας, καθώς και όσες δεν καταργήθηκαν με αυτόν, κατισχύουν των διατάξεων του άρθρου αυτού.

Άρθρο 16

Εργασιακό περιβάλλον - Κίνδυνοι - Πρόληψη

1. Κάθε εργοδότης, εκτός από τα μέτρα υγιεινής και ασφάλειας που προβλέπονται για όλους τους εργαζόμενους, οφείλει να λαμβάνει και πρόσθετα μέτρα προστασίας των ανηλίκων στο εργασιακό τους περιβάλλον, να ενημερώνει αυτούς κατά την έναρξη αλλά και περιοδικά κατά τη διάρκεια της εργασίας για τους κινδύνους που απειλούν τη ζωή, την υγεία και τη φυσική, ψυχική και πνευματική τους ανάπτυξη και να τους καθοδηγεί στη λήψη των κατάλληλων μέτρων για την αποφυγή των παραπάνω κινδύνων.
Με αποφάσεις του υπουργού Εργασίας και του κατά περίπτωση αρμόδιου υπουργού μπορεί να ορίζονται εξειδικευμένα πρόσθετα μέτρα προστασίας των ανηλίκων για ορισμένες εργασίες και να ρυθμίζεται κάθε αναγκαία λεπτομέρεια για την εφαρμογή τους.

2. Κάθε εργοδότης οφείλει να προστατεύει τους ανηλίκους από πράξεις βίας ή προσβολής της προσωπικότητας ή βλάβης της ηθικής τους.
3. Δεν επιτρέπεται να είναι εργοδότες ανηλίκων, πρόσωπα που έχουν καταδικαστεί για εγκλήματα κατά της γενετήσιας ελευθερίας και οικονομικής εκμετάλλευσης της γενετήσιας ζωής ή για παράβαση των άρθρων 5 έως και 11 του ν. 1729/1987 «Καταπολέμηση της διάδοσης των ναρκωτικών και προστασία των νέων...» και του ν. 1500/1984 όπως κάθε φορά ισχύουν.

Άρθρο 17 **Όργανα εφαρμογής**

1. Ο έλεγχος της εφαρμογής των διατάξεων του νόμου αυτού ανήκει στις Επιθεωρήσεις Εργασίας.
2. Τα όργανα της προηγούμενης παραγράφου απαγορεύουν τη συνέχιση της εργασίας του ανηλίκου σε ορισμένη επιχείρηση, όταν απασχολείται σε συνθήκες που δεν διασφαλίζουν τη σωματική ή την ψυχική του υγεία.

Άρθρο 18 **Ποινικές διοικητικές κυρώσεις**

1. Ο εργοδότης ή οι εκπρόσωποί του που παραβαίνουν από δόλο ή από αμέλεια τις διατάξεις του νόμου αυτού και των αποφάσεων, που εκδίδονται κατ' εξουσιοδότησή του, τιμωρούνται, αν από άλλη ποινική διάταξη δεν προβλέπεται βαρύτερη ποινή, σύμφωνα με τις ποινές του άρθρου 458 του Ποινικού Κώδικα.
2. Με κράτηση ή πρόστιμο τιμωρείται και εκείνος που ασκεί την επιμέλεια του ανηλίκου, όταν επιτρέπει σε αυτόν να ασχολείται κατά παράβαση των άρθρων 2, 3, 5 και 8 του νόμου αυτού.
3. Εκτός από τις ποινικές κυρώσεις της παραγράφου 1, ο εργοδότης ή οι εκπρόσωποί του, που παραβαίνουν τις διατάξεις του νόμου αυτού, τιμωρούνται με πρόστιμο τριάντα χιλιάδες έως τριακόσιες χιλιάδες δραχμές. Το πρόστιμο αυτό επιβάλλεται με πράξη του προϊσταμένου της αρμόδιας Επιθεώρησης Εργασίας. Οι διατάξεις των περιπτώσεων στ και ζ της παραγράφου 2 του άρθρου 5 του ν.δ. 2656/1953, όπως τροποποιήθηκε με την παράγραφο 1 του άρθρου 1 του ν.δ. 763/1970 (ΦΕΚ 283), εφαρμόζονται και για το πιο πάνω πρόστιμο.
4. Με απόφαση του Υπουργού Εργασίας μπορεί να αναπροσαρμόζεται το ύψος του προστίμου της προηγούμενης παραγράφου.

Άρθρο 19 **Μεταβατικές διατάξεις**

1. Οι διατάξεις του άρθρου 2 εφαρμόζονται σε όλους τους ανηλίκους που θα απασχοληθούν για πρώτη φορά μετά την έναρξη της ισχύος του νόμου αυτού.
2. Βιβλιάρια εργασίας ανηλίκων, που έχουν εκδοθεί μέχρι την έναρξη της ισχύος του νόμου αυτού, εξακολουθούν να ισχύουν μέχρι τότε που θα λήξει ο αναγραφόμενος σε αυτά χρόνος.
3. Η προβλεπόμενη από το άρθρο 5 παρ. 1 ημερήσια απασχόληση, για τους μαθητές των Σχολών Μαθητείας του Ο.Α.Ε.Δ. ισχύει από την έναρξη του εκπαιδευτικού έτους 1989-1990.
4. Με Προεδρικά Διατάγματα, που εκδίδονται με κοινή πρόταση των Υπουργών Εργασίας και Εμπορικής Ναυτιλίας, εναρμονίζονται οι διατάξεις που ρυθμίζουν την ναυτική εργασία με τις διατάξεις του νόμου αυτού.

(τα άρθρα 20 έως και 22 παραλείπονται, καθώς δεν αφορούν θέματα ασφάλειας και υγείας των εργαζομένων)

Παραγγέλλουμε τη δημοσίευση του παρόντος στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως και την εκτέλεσή του ως νόμου του Κράτους.

Αθήνα, 22 Μαρτίου 1989

ΠΡΟΕΔΡΙΚΟ ΔΙΑΤΑΓΜΑ 62/1998

"Μέτρα για την προστασία των νέων κατά την εργασία, σε συμμόρφωση με την οδηγία 94/33/ΕΚ"

(Φ.Ε.Κ. 67/Α/26-3-1998)

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

Έχοντας υπόψη :

1. Τις διατάξεις:

α. των άρθρων 1 (παράγραφοι 1, 2, 3, 4 και 5) 3 και 4 του ν.1338/83 "Εφαρμογή του κοινοτικού δικαίου" (34/Α) όπως τροποποιήθηκαν αντίστοιχα με το άρθρο 6 του ν.1440/84 "Συμμετοχή της Ελλάδας στο κεφάλαιο, στα αποθεματικά και στις προβλέψεις της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων, στο κεφάλαιο της Ευρωπαϊκής Κοινότητας Άνθρακος και Χάλυβος και του Οργανισμού Εφοδιασμού EURATOM" (70/Α) με το άρθρο 65 του ν.1892/90 "Για τον εκσυγχρονισμό και την ανάπτυξη και άλλες διατάξεις" (101/Α) και με το άρθρο 19 του ν.2367/95 (261/Α) και

β. της παραγράφου 2 του άρθρου δευτέρου του ν.2077/92 "Κύρωση της συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση και των σχετικών πρωτοκόλλων και δηλώσεων που περιλαμβάνονται στην τελική Πράξη" (136/Α).

2. Τις διατάξεις του άρθρου 36 του ν.1568/85 "Υγιεινή και ασφάλεια των εργαζομένων" (177/Α) .

3. Τις διατάξεις του άρθρου 26 του ν.2224/94 "Ρύθμιση θεμάτων εργασίας, συνδικαλιστικών δικαιωμάτων, υγιεινής και ασφάλειας των εργαζομένων και οργάνωσης Υπουργείου Εργασίας και των εποπτευομένων από αυτό νομικών προσώπων και άλλες διατάξεις" (112/Α)

4. Την αριθ. ΔΙΔΚ/Φ44.1/20199/5.9.97 (801/Β) "Ανάθεση αρμοδιοτήτων Υπουργού Εσωτερικών. Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης στον Υφυπουργό Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης κ. Σταύρο Μπένο".

5. Την αριθμ. 10/20-5-97 γνώμη του Συμβουλίου Υγιεινής και Ασφάλειας της Εργασίας.

6. Τις διατάξεις του άρθρου 29Α του ν.1558/85 "Κυβέρνηση και Κυβερνητικά Όργανα" (137/Α), που προστέθηκε με το άρθρο 27 του ν.2081/92 "Ρύθμιση του θεσμού των Επιμελητηρίων κλπ." (154/Α) και αντικαταστάθηκε από το άρθρο 1 παράγραφος 2α του ν.2469/97 (38/Α).

7. Ότι με την εφαρμογή των διατάξεων του παρόντος δεν θα προκληθεί πρόσθετη δαπάνη σε βάρος του προϋπολογισμού του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων ή του κρατικού προϋπολογισμού ή προϋπολογισμού ΝΠΔΔ, δεδομένου ότι οι δαπάνες εντάσσονται στα πλαίσια των ήδη εγκεκριμένων προϋπολογισμών για την εφαρμογή των διατάξεων του άρθρου 39 του ν.1836/89, ο οποίος έχει επεκταθεί και στο Δημόσιο

8. Την 23/4-2-1998 γνωμοδότηση του Συμβουλίου Επικρατείας, μετά από πρόταση των Υπουργών Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών, Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, Υγείας, Εμπορικής Ναυτιλίας και του Υφυπουργού Εσωτερικών Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης αποφασίζουμε:

Άρθρο 1

Σκοπός- Πεδίο εφαρμογής

(όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 33 του Νόμου 2956/2001 (ΦΕΚ 258/Α/6-11-01) "Αναδιάρθρωση του ΟΑΕΔ και άλλες διατάξεις")

1. Σκοπός του παρόντος προεδρικού διατάγματος είναι η προσαρμογή της ελληνικής νομοθεσίας προς τις διατάξεις της οδηγίας 94/33/ΕΚ της 22ας Ιουνίου 1994 .Για την προστασία των νέων κατά την εργασία. (ΕΕL216/12).

2. Οι διατάξεις του παρόντος διατάγματος εφαρμόζονται σε κάθε πρόσωπο ηλικίας κάτω των δεκαοκτώ (18) ετών το οποίο απασχολείται με οποιαδήποτε μορφή σύμβαση εργασίας ή σχέση εργασίας ή με σύμβαση έργου ή με σύμβαση ανεξαρτήτων υπηρεσιών ή αυτοαπασχολείται, πλην των απασχολούμενων με σχέση ναυτικής εργασίας στον ναυτιλιακό και τον αλιευτικό τομέα, για τους οποίους εφαρμογή έχουν ειδικές διατάξεις.

3. Με την επιφύλαξη του άρθρου 7 του παρόντος, οι διατάξεις του ν.1837/1989 για την προστασία των ανηλίκων κατά την απασχόληση και άλλες διατάξεις. (ΦΕΚ 85 Α΄) και του παρόντος διατάγματος δεν εφαρμόζονται για περιστασιακές και σύντομης διάρκειας ελαφριές εργασίες που αφορούν τις οικογενειακού χαρακτήρα γεωργικές, δασικές και κτηνοτροφικές εργασίες, και με την προϋπόθεση ότι οι εργασίες αυτές εκτελούνται κατά τη διάρκεια της ημέρας.

Άρθρο 2 **Ορισμοί**

Για τους σκοπούς του παρόντος νοούνται ως :

- α. **Νέος (ανήλικος):** Κάθε πρόσωπο ηλικίας κάτω των 18 ετών που αναφέρεται στο άρθρο
β. **Παιδί:** Κάθε νέος ο οποίος δεν έχει συμπληρώσει το 15ο έτος της ηλικίας ή ο οποίος υπόκειται ακόμη σε υποχρεωτική σχολική φοίτηση κατά τις κείμενες περί αυτής διατάξεις.
γ. **Έφηβος:** Κάθε νέος ηλικίας τουλάχιστον 15 ετών αλλά κάτω των 18 ετών και ο οποίος έχει παύσει να υπόκειται σε υποχρεωτική σχολική φοίτηση κατά τις κείμενες περί αυτής διατάξεις.
δ. **Ελαφρά εργασία:** Οποιαδήποτε εργασία που εκ της φύσεως των λειτουργιών τις οποίες περιέχει και των ειδικών συνθηκών υπό τις οποίες αυτή εκτελείται:
δ1. Δεν είναι ικανή να βλάψει την ασφάλεια, την υγεία ή την ανάπτυξη των παιδιών, και
δ2. Ως εκ της φύσεώς της, δεν αποβαίνει σε βάρος της τακτικής σχολικής φοίτησής τους, της συμμετοχής τους σε προγράμματα επαγγελματικού προσανατολισμού ή επαγγελματικής κατάρτισης εγκεκριμένα από την αρμόδια αρχή, ή της ικανότητάς τους να ωφελούνται από την εκπαίδευση που τους παρέχεται.
ε. **Χρόνος εργασίας:** Η χρονική περίοδος παρουσίας του νέου στην εργασία, στη διάθεση του εργοδότη και κατά την άσκηση της δραστηριότητας ή των καθηκόντων του.
στ. **Περίοδος ανάπαυσης:** Κάθε χρονική περίοδος εκτός χρόνου εργασίας.

Άρθρο 3

Χρονικά όρια εργασίας των εφήβων

1. Με την επιφύλαξη της ισχύος των διατάξεων της παραγράφου 2 του παρόντος άρθρου, ο χρόνος εργασίας των εφήβων δεν επιτρέπεται να υπερβαίνει τις οκτώ ώρες την ημέρα και τις σαράντα ώρες την εβδομάδα.
2. Ο χρόνος εργασίας των εφήβων που δεν έχουν συμπληρώσει το 16ο έτος της ηλικίας τους, καθώς και των εφήβων που φοιτούν σε γυμνάσια, λύκεια κάθε τύπου, τεχνικές ή επαγγελματικές σχολές, δημόσιες ή ιδιωτικές αναγνωρισμένες από το Κράτος, δεν επιτρέπεται να υπερβαίνει τις έξι ώρες την ημέρα και τις τριάντα ώρες την εβδομάδα.
3. Ο χρόνος που διαθέτει ο έφηβος όταν εργάζεται σε επιχείρηση, στα πλαίσια ενός συστήματος εναλλάξ θεωρητικής ή/και πρακτικής κατάρτισης ή πρακτικής άσκησης ή μαθητείας, συνυπολογίζεται στο χρόνο εργασίας.
4. Όταν ο έφηβος απασχολείται από περισσότερους εργοδότες, οι ημέρες εργασίας και οι ώρες εργασίας που πραγματοποιεί αθροίζονται.
5. Η ημερήσια εργασία των νέων που φοιτούν σε γυμνάσια, λύκεια κάθε τύπου, σε δημόσιες ή ιδιωτικές αναγνωρισμένες από το κράτος τεχνικές ή επαγγελματικές σχολές, αρχίζει ή λήγει δύο τουλάχιστον ώρες μετά τη λήξη ή πριν από την έναρξη των μαθημάτων αντιστοίχως.
6. Απαγορεύεται η υπερωριακή απασχόληση των εφήβων.

Άρθρο 4

Απαγόρευση της εργασίας των παιδιών

Με την επιφύλαξη του άρθρου 5 του παρόντος διατάγματος απαγορεύεται η εργασία των παιδιών.

Άρθρο 5

Πολιτιστικές και συναφείς δραστηριότητες

1. Με άδεια της αρμόδιας επιθεώρησης εργασίας επιτρέπεται η απασχόληση παιδιών που έχουν συμπληρώσει το 3ο έτος της ηλικίας τους, προκειμένου να απασχοληθούν σε θεατρικές παραστάσεις, εκτελέσεις μουσικών έργων ή άλλες καλλιτεχνικές εκδηλώσεις, **διαφημιστικά προγράμματα**, επιδείξεις μόδας, ραδιοφωνικές ή τηλεοπτικές εγγραφές ή εκπομπές, κάθε είδους οπτικές ή και ακουστικές εγγραφές, εγγραφές σε .video., κινηματογραφικές λήψεις, φωτογραφίσεις καθώς και η πρόσληψη παιδιών προκειμένου να απασχοληθούν ως πρότυπα (μοντέλα) υπό τον όρο ότι:
 - α. Δεν βλάπτεται η ασφάλεια, η υγεία (σωματική και ψυχική) και η σωματική, πνευματική, ηθική ή κοινωνική ανάπτυξή τους και
 - β. Δεν εμποδίζεται η τακτική σχολική φοίτησή τους, η συμμετοχή τους σε προγράμματα επαγγελματικού προσανατολισμού ή επαγγελματικής κατάρτισης εγκεκριμένα από την αρμόδια αρχή, ή η ικανότητά τους να ωφελούνται από την εκπαίδευση που τους παρέχεται.
2. Η κατά την παράγραφο 1 του παρόντος άρθρου άδεια χορηγείται στον εργοδότη μετά από σχετική αίτησή του και περιέχει :
 - α. Το ονοματεπώνυμο του παιδιού,
 - β. Την ηλικία του,
 - γ. Το είδος της δραστηριότητας στην οποία πρόκειται να απασχοληθεί και
 - δ. Το ημερήσιο πρόγραμμα εργασίας και τη χρονική διάρκειά του.Η άδεια χορηγείται για κάθε παιδί χωριστά και για χρονικό διάστημα απασχόλησης, συνεχές ή διακεκομμένο, που δεν επιτρέπεται να υπερβαίνει συνολικώς τους τρεις (3) μήνες κατ. έτος για κάθε παιδί.
Παράταση της άδειας και για χρονικό διάστημα που δεν επιτρέπεται να υπερβαίνει τους δύο (2) μήνες κατ. έτος για κάθε παιδί, μπορεί να χορηγηθεί μόνον εφόσον συντρέχουν εξαιρετικοί λόγοι. Η ως άνω δυνατότητα δεν ισχύει για παιδιά κάτω των επτά ετών.
3. Για τη χορήγηση της άδειας ή την παράτασή της ο εργοδότης μαζί με την αίτηση υποβάλλει:
 - α. Έκθεση του τεχνικού ασφάλειας ή/και του γιατρού εργασίας της επιχείρησης ή των Υπηρεσιών Προστασίας και Πρόληψης με τις οποίες συνεργάζεται, ότι έχουν ληφθεί όλα τα απαραίτητα μέτρα για την προστασία της ασφάλειας, της υγείας, (σωματικής και πνευματικής), και της σωματικής, πνευματικής, ηθικής ή κοινωνικής ανάπτυξης του παιδιού.
 - β. Συναίνεση του προσώπου που έχει την επιμέλεια του παιδιού, καθώς και δήλωση του ν.1599/86 στην οποία να αναφέρεται :
 - β1. Ότι δεν εμποδίζεται η τακτική σχολική φοίτηση του παιδιού, η συμμετοχή του σε προγράμματα επαγγελματικού προσανατολισμού ή επαγγελματικής κατάρτισης εγκεκριμένα από την αρμόδια αρχή, ή η ικανότητά του να ωφελείται από την εκπαίδευση που του παρέχεται και
 - β2. Ο συνολικός χρόνος απασχόλησης του παιδιού σε δραστηριότητες της παραγράφου 1 του παρόντος άρθρου κατά το έτος υποβολής της αίτησης για τη χορήγηση της άδειας και
 - γ. Ιατρική πιστοποίηση που χορηγείται από τις υπηρεσίες του Εθνικού Συστήματος Υγείας (Ε.Σ.Υ.) ή του Ιδρύματος Κοινωνικών Ασφαλίσεων (Ι.Κ.Α.) ότι δεν υπάρχει κίνδυνος για τη σωματική ή ψυχική υγεία του παιδιού από την απασχόληση του στη συγκεκριμένη δραστηριότητα.

4. Ο χρόνος εργασίας των παιδιών που απασχολούνται σε πολιτιστικές και συναφείς δραστηριότητες δεν επιτρέπεται να υπερβαίνει τις :
 - α. Δύο ώρες την ημέρα για παιδιά τριών έως έξι ετών.
 - β. Τρεις ώρες την ημέρα για παιδιά από έξι έως ένδεκα ετών και
 - γ. Τέσσερες ώρες την ημέρα για παιδιά από ένδεκα έως δεκαπέντε ετών.Οι κατά τα ανωτέρω ώρες ημερήσιας εργασίας δεν επιτρέπεται να συμπίπτουν, κατά τη σχολική περίοδο, με τις ώρες σχολικής διδασκαλίας.
5. Οι ρυθμίσεις των διατάξεων των παραγράφων 4, 5 και 6 του άρθρου 3 εφαρμόζονται και για τα παιδιά που υπάγονται στις διατάξεις του παρόντος άρθρου.
6. Απαγορεύεται η εργασία των παιδιών που απασχολούνται σε πολιτιστικές και συναφείς δραστηριότητες από 22.00 έως 06.00 ώρας .
7. Τα παιδιά που απασχολούνται σε δραστηριότητες του άρθρου 5, δικαιούνται ελάχιστη ανάπαυση δεκατεσσάρων συνεχών ωρών για κάθε περίοδο εικοσιτεσσάρων ωρών.
8. Τα παιδιά από 3 έως 7 ετών πρέπει να συνοδεύονται κατά την διάρκεια της απασχολήσεώς τους από τους κηδεμόνες.

Άρθρο 6

Γενικές υποχρεώσεις του εργοδότη.

1. Ο εργοδότης υποχρεούται να λαμβάνει όλα τα αναγκαία μέτρα ώστε να εξασφαλίζεται η ασφάλεια και η υγεία των εργαζομένων νέων ως προς όλες τις πτυχές της εργασίας, λαμβάνοντας υπόψη τους ειδικούς κινδύνους και τις απαγορεύσεις εργασιών του άρθρου 7 του παρόντος διατάγματος.
2. Για κάθε δραστηριότητα στην οποία πρόκειται να απασχοληθούν νέοι, ο εργοδότης οφείλει να έχει στη διάθεσή του μία γραπτή εκτίμηση των κινδύνων που υπάρχουν για τους νέους και συνδέονται με την εργασία τους σύμφωνα με τις ισχύουσες διατάξεις. Η εκτίμηση των κινδύνων πρέπει να γίνεται προτού αρχίσουν οι νέοι την εργασία τους και σε κάθε σημαντική μεταβολή των συνθηκών εργασίας και πρέπει να καλύπτει ιδίως τα ακόλουθα στοιχεία:
 - α. Τον εξοπλισμό και τη διαρρύθμιση του χώρου εργασίας και της θέσης εργασίας.
 - β. Τη φύση, το βαθμό και τη διάρκεια της έκθεσης στους φυσικούς, βιολογικούς ή χημικούς παράγοντες.
 - γ. Τη διαρρύθμιση, την επιλογή και τη χρήση εξοπλισμού εργασίας, ιδίως παραγόντων, μηχανών, συσκευών και μηχανημάτων, καθώς και το χειρισμό τους.
 - δ. Την οργάνωση των εργασιακών διαδικασιών και της διεξαγωγής της εργασίας, καθώς και την αλληλεπίδρασή τους (οργάνωση της εργασίας).
 - ε. Το βαθμό κατάρτισης και πληροφόρησης των νέων.Εάν από την παραπάνω γραπτή εκτίμηση αποδειχθεί ύπαρξη κινδύνων για την ασφάλεια, τη σωματική ή πνευματική υγεία ή την ανάπτυξη των νέων θα πρέπει να εξασφαλίζεται κατάλληλη παρακολούθηση και αξιολόγηση της υγείας τους κατά τακτικά χρονικά διαστήματα. Η παραπάνω παρακολούθηση και αξιολόγηση της υγείας των νέων γίνεται με την διαδικασία που προβλέπεται στα άρθρα 11, 12, 13 και 14 του ν.1837/89 και με την συνεργασία του γιατρού εργασίας της επιχείρησης, εφόσον προβλέπεται.
3. Πέραν των απαγορεύσεων του άρθρου 7 του παρόντος διατάγματος η ανάθεση καθηκόντων στους νέους γίνεται με ιδιαίτερη προσοχή. Λαμβάνονται κυρίως υπόψη οι φυσικές προϋποθέσεις που έχουν οι νέοι, η περιέργεια και το ριψοκίνδυνο της ηλικίας, η διάθεση για παιγνίδι που μπορεί να δείχνουν και η επιθυμία τους να κάνουν την εργασία των μεγαλύτερων. Σε κάθε περίπτωση πρέπει να εξασφαλίζεται πλήρης προστασία από ατυχήματα, αποφυγή υπερκόπωσης ή και άλλων βλαβερών συνεπειών στην υγεία ή την ανάπτυξή τους.

4. Για τα θέματα της απασχόλησης των νέων σε συγκεκριμένες εργασίες γνωμοδοτούν ο τεχνικός ασφάλειας ή/και ο γιατρός εργασίας της επιχείρησης ή οι Υπηρεσίες Προστασίας και Πρόληψης, με τους οποίους ο εργοδότης συνεργάζεται για το σχεδιασμό, την εφαρμογή και τον έλεγχο των όρων ασφάλειας και υγείας που ισχύουν για την εργασία των νέων.
5. Ο εργοδότης ενημερώνει τους νέους σχετικά με τους ενδεχόμενους κινδύνους και για όλα τα μέτρα που λαμβάνονται για την ασφάλεια και την υγεία τους. Επίσης ο εργοδότης ενημερώνει τους έχοντες την επιμέλεια των νέων σχετικά με τους ενδεχόμενους κινδύνους και για όλα τα μέτρα που λαμβάνονται για την ασφάλεια και την υγεία τους. Οι εκπρόσωποι των εργαζομένων σε θέματα υγιεινής και ασφάλειας θα πρέπει να ενημερώνονται για τη θέση εργασίας και τα καθήκοντα τα οποία θα ανατεθούν στον νέο που προσλαμβάνεται ή ήδη απασχολείται.
Ο νέος εκπαιδεύεται σε ασφαλείς τρόπους εκτέλεσης της εργασίας που του ανατίθεται. Για ένα χρονικό διάστημα που εξαρτάται από την εργασία που αναλαμβάνει βρίσκεται κάτω από την καθοδήγηση και επίβλεψη κατάλληλου προσώπου. Για το πρόσωπο αυτό ισχύουν οι περιορισμοί του άρθρου 16(παράγραφος 3) του ν.1837/89.

Άρθρο 7

Ευάλωτη φύση των νέων - Απαγορεύσεις εργασιών

1. Οι νέοι προστατεύονται από τους ειδικούς κινδύνους τους οποίους διατρέχει η ασφάλεια, η υγεία και η ανάπτυξή τους, οι οποίοι απορρέουν από την έλλειψη πείρας, από την έλλειψη της επίγνωσης των υφισταμένων ή δυνητικών κινδύνων, ή από την μη ολοκληρωμένη ανάπτυξή τους.
2. Μεταξύ των εργασιών που είναι ικανές να προκαλέσουν ειδικούς κινδύνους για τους νέους, κατά την έννοια της παραγράφου 1 του παρόντος άρθρου περιλαμβάνονται, ιδίως:
 - α. Οι εργασίες που συνεπάγονται επιβλαβή έκθεσή τους στους φυσικούς, βιολογικούς και χημικούς παράγοντες που αναφέρονται στο Παράρτημα I σημείο Α του άρθρου 11 του παρόντος διατάγματος και
 - β. Οι διαδικασίες και εργασίες που αναφέρονται στο Παράρτημα I σημείο Β του άρθρου 11 του παρόντος διατάγματος.
3. Με την επιφύλαξη του άρθρου 4 οι νέοι απαγορεύεται να απασχολούνται σε εργασίες που:
 - α. Υπερβαίνουν αντικειμενικά τις φυσικές, πνευματικές, ψυχικές ή ψυχολογικές ικανότητές τους.
 - β. Συνεπάγονται επιβλαβή έκθεσή τους σε παράγοντες τοξικούς ή καρκινογόνους ή που προκαλούν κληρονομικές γενετικές αλλοιώσεις ή που έχουν αρνητική επίδραση στο έμβρυο κατά την κυοφορία ή άλλη χρόνια επιβλαβή επίπτωση στον άνθρωπο.
 - γ. Συνεπάγονται επιβλαβή έκθεσή τους σε ακτινοβολίες.
 - δ. Παρουσιάζουν κινδύνους ατυχήματος, τους οποίους πιθανολογείται ότι οι νέοι δεν μπορούν να εντοπίσουν ή να προλάβουν, λόγω έλλειψης της αισθήσεως του κινδύνου ή λόγω έλλειψης πείρας ή έλλειψης κατάρτισης ή
 - ε. Θέτουν σε κίνδυνο την υγεία λόγω υπερβολικά χαμηλών ή υψηλών θερμοκρασιών ή λόγω θορύβων ή κραδασμών.
4. Οι ειδικότερες εργασίες που περιλαμβάνονται στο μη εξαντλητικό κατάλογο του Παραρτήματος II του άρθρου 11 του παρόντος διατάγματος θεωρούνται επικίνδυνες, βαριές, ανθυγιεινές και γενικά εργασίες που βλάπτουν την ψυχική υγεία και εμποδίζουν την ελεύθερη ανάπτυξη της προσωπικότητας των νέων και απαγορεύεται να απασχολούνται σ. αυτές νέοι.

5. Με άδεια της αρμόδιας επιθεώρησης εργασίας, μετά από αίτηση του εργοδότη, επιτρέπονται παρεκκλίσεις από τις παραγράφους 2 και 3 του παρόντος άρθρου για τους εφήβους, εφόσον είναι απαραίτητες για την επαγγελματική κατάρτιση τους, με τον όρο ότι οι εργασίες εκτελούνται υπό την επίβλεψη τεχνικού ασφάλειας ή/και γιατρού εργασίας ή Υπηρεσιών Προστασίας και Πρόληψης για να εξασφαλίζουν την προστασία της ασφάλειας και της υγείας τους και με τον όρο ότι διασφαλίζεται η προστασία την οποία παρέχει το παρόν διάταγμα.
- Οι πιο πάνω παρεκκλίσεις γνωστοποιούνται στην Γενική Διεύθυνση Συνθηκών και Υγιεινής της Εργασίας που τις θέτει υπόψη του Συμβουλίου Υγιεινής και Ασφάλειας της Εργασίας.

Άρθρο 8

Απαγόρευση νυκτερινής εργασίας εφήβων

Απαγορεύεται η εργασία των εφήβων από 22.00 έως και 06.00 ώρας .

Άρθρο 9

Ημερήσια και εβδομαδιαία ανάπαυση εφήβων

1. Οι έφηβοι δικαιούνται ελάχιστη ανάπαυση δώδεκα (12) συνεχών ωρών για κάθε περίοδο εικοσιτεσσάρων ωρών .
2. Οι έφηβοι δικαιούνται εβδομαδιαία ελάχιστη ανάπαυση δύο (2) συνεχών ημερών εκ των οποίων η μία να συμπίπτει με Κυριακή.

Άρθρο 10

Διάλειμμα

Σε περίπτωση που ο ημερήσιος χρόνος εργασίας υπερβαίνει τις 4,5 ώρες, παρέχεται στους νέους διάλειμμα τριάντα τουλάχιστον συνεχών λεπτών.

Άρθρο 11

Παραρτήματα

Άρθρο 13

Έλεγχος εφαρμογής

1. Ο έλεγχος της εφαρμογής του παρόντος ανατίθεται στα όργανα του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων και των Επιθεωρήσεων Εργασίας των Νομαρχιακών Αυτοδιοικήσεων.
2. Τα όργανα της προηγούμενης παραγράφου απαγορεύουν τη συνέχιση της εργασίας των νέων, όταν απασχολούνται κατά παράβαση των διατάξεων του παρόντος διατάγματος.

Άρθρο 14

Έναρξη ισχύος

Η ισχύς του παρόντος διατάγματος αρχίζει από την δημοσίευσή του στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως. Στον

Υπουργό Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων αναθέτουμε τη δημοσίευση και εκτέλεση του παρόντος διατάγματος .

Αθήνα, 17 Μαρτίου 1998

—

Οδηγία 94/33/ΕΚ του Συμβουλίου της 22ας Ιουνίου 1994 για την προστασία των νέων κατά την εργασία

Επίσημη Εφημερίδα αριθ. L 216 της 20/08/1994 σ. 0012 - 0020

Φινλανδική ειδική έκδοση: Κεφάλαιο 5 τόμος 6 σ. 0138

Σουηδική ειδική έκδοση: Κεφάλαιο 5 τόμος 6 σ. 0138

ΟΔΗΓΙΑ 94/33/ΕΚ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ της 22ας Ιουνίου 1994 για την προστασία των νέων κατά την εργασία

ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ,

Έχοντας υπόψη:

τη συνθήκη για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, και ιδίως το άρθρο 118Α,

την πρόταση της Επιτροπής (1),

τη γνώμη της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής (2),

Αποφασίζοντας σύμφωνα με τη διαδικασία που προβλέπεται στο άρθρο 189Γ της συνθήκης (3),

Εκτιμώντας

ότι το άρθρο 118Α της συνθήκης προβλέπει ότι το Συμβούλιο θεσπίζει, με οδηγίες, τις ελάχιστες προδιαγραφές με σκοπό την προώθηση της βελτίωσης ιδίως του χώρου εργασίας, για να εξασφαλιστεί καλύτερο επίπεδο προστασίας της ασφάλειας και της υγείας των εργαζομένων-

ότι, σύμφωνα με το εν λόγω άρθρο, στις οδηγίες αυτές αποφεύγεται η επιβολή διοικητικών, οικονομικών και νομικών εξαναγκασμών, οι οποίοι θα εμπόδιζαν τη δημιουργία και την ανάπτυξη των μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων-

ότι ο κοινοτικός χάρτης των θεμελιωδών κοινωνικών δικαιωμάτων των εργαζομένων, που εγκρίθηκε κατά το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο στο Στρασβούργο στις 9 Δεκεμβρίου 1989, από τους αρχηγούς κρατών και κυβερνήσεων έντεκα κρατών μελών, διακηρύσσει συγκεκριμένα στα σημεία 20 και 22:

"20. Με την επιφύλαξη ευνοϊκότερων κανόνων για τους νέους, και συγκεκριμένα κανόνων και θα τους εξασφαλίζουν εργασία χάρη στην κατάλληλη επαγγελματική εκπαίδευση και με παρεκκλίσεις για ορισμένες μόνον ελαφρές εργασίες, η ελάχιστη ηλικία για την ανάληψη εργασίας δεν πρέπει να είναι μικρότερη από την ηλικία των 15 χρόνων.

22. Πρέπει να ληφθούν τα αναγκαία μέτρα για την αναπροσαρμογή των κανόνων του εργατικού δικαίου που ισχύουν για τους εργαζόμενους νέους, έτσι ώστε οι Νοεμβρίου 1993 (δεν δημοσιεύθηκε ακόμα στην Επίσημη Εφημερίδα) και απόφαση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου της 9ης Μαρτίου 1994 (ΕΕ αριθ. C 91 της 28. 3. 1994, σ. 89).κανόνες αυτοί να ανταποκρίνονται στις απαιτήσεις της ανάπτυξης των νέων και στις ανάγκες της επαγγελματικής τους εκπαίδευσης και πρόσβασης στην εργασία.

Πρέπει ιδίως να περιοριστεί η διάρκεια εργασίας των κάτω των 18 ετών εργαζομένων -χωρίς να μπορεί να παρακαμφθεί ο εν λόγω περιορισμός με προσφυγή σε υπερωρίες- και να απαγορευθεί η νυκτερινή εργασία, εκτός από ορισμένες θέσεις απασχόλησης σαφώς καθορισμένες από τις εθνικές, νομοθετικές ή κανονιστικές διατάξεις."

ότι θα πρέπει να ληφθούν υπόψη οι κανόνες της διεθνούς οργάνωσης εργασίας περί προστασίας των νέων κατά την εργασία, συμπεριλαμβανομένων όσα αφορούν την ελάχιστη ηλικία για να γίνονται δεκτοί στην απασχόληση ή την εργασία-

ότι, στο ψήφισμά του σχετικά με την εργασία των ανηλίκων (4), το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο συνοψίζει τα ζητήματα σχετικά με την εργασία των νέων και υπογραμμίζει συγκεκριμένα τις επιπτώσεις στην υγεία τους, την ασφάλειά τους, τη σωματική και πνευματική τους ανάπτυξη, και επιμένει στην αναγκαιότητα να εκδοθεί οδηγία για την εναρμόνιση των σχετικών εθνικών νομοθεσιών-

ότι η οδηγία 89/391/ΕΟΚ του Συμβουλίου της 12ης Ιουνίου 1989 σχετικά με την εφαρμογή μέτρων για την προώθηση της βελτίωσης της ασφάλειας και της υγείας των εργαζομένων κατά την εργασία (5) προβλέπει, στο άρθρο 15, ότι οι ιδιαίτερα ευαίσθητες ομάδες κινδύνου πρέπει να προστατεύονται από τους κινδύνους που τις αφορούν ειδικότερα-

ότι τα παιδιά και οι έφηβοι πρέπει να θεωρούνται ως ομάδες ειδικών κινδύνων και ότι πρέπει να ληφθούν μέτρα όσον αφορά την υγεία και την ασφάλειά τους-

ότι, λόγω της ευάλωτης φύσης των παιδιών, απαιτείται από τα κράτη μέλη να απαγορεύουν την εργασία τους και να μεριμνούν ώστε η ελάχιστη ηλικία για να γίνονται δεκτά στην απασχόληση ή την εργασία να μην είναι χαμηλότερη από την ηλικία κατά την οποία λήγει η σχολική υποχρέωση πλήρους χρόνου την οποία επιβάλλει η εθνική νομοθεσία ούτε, οπωσδήποτε, από την ηλικία των 15 ετών- ότι παρεκκλίσεις από την απαγόρευση της εργασίας των παιδιών μπορούν να γίνουν δεκτές μόνο σε ειδικές περιπτώσεις και υπό τους όρους που προβλέπονται στη παρούσα οδηγία- ότι οι παρεκκλίσεις αυτές δεν μπορούν σε καμιά περίπτωση να έχουν επιπτώσεις στην τακτική σχολική φοίτηση και στο όφελος από την εκπαίδευση-

ότι τα χαρακτηριστικά της μετάβασης από την παιδική ηλικία στην ενηλικίωση καθιστούν αναγκαία την αυστηρή ρύθμιση και προστασία της εργασίας των εφήβων-

ότι οι εργοδότες πρέπει να εγγυώνται στους νέους συνθήκες εργασίας προσαρμοσμένες στην ηλικία τους-

ότι οι εργοδότες πρέπει να θέτουν σε εφαρμογή τα αναγκαία μέτρα για την προστασία της ασφάλειας και της υγείας των νέων με βάση την αξιολόγηση των κινδύνων που υφίστανται για τους νέους και συνδέονται με την εργασία τους-

ότι τα κράτη μέλη πρέπει να προστατεύουν τους νέους κατά των ειδικών κινδύνων που απορρέουν από την έλλειψη πείρας, από την έλλειψη της επίγνωσης των υφισταμένων ή δυνητικών κινδύνων ή από την όχι ακόμη ολοκληρωμένη ανάπτυξη των νέων-

ότι, για το σκοπό αυτό, τα κράτη μέλη πρέπει να απαγορεύουν την εργασία των νέων για τις εργασίες που προβλέπονται στην παρούσα οδηγία-

ότι η θέσπιση σαφών ελάχιστων προδιαγραφών για τη διευθέτηση του χρόνου εργασίας ενδέχεται να βελτιώσει τις συνθήκες εργασίας των νέων-

ότι η μέγιστη διάρκεια εργασίας των νέων πρέπει να περιορίζεται αυστηρά και να απαγορεύεται η νυχτερινή εργασία των νέων, εξαιρέσει ορισμένων θέσεων απασχόλησης που καθορίζονται από τις εθνικές νομοθεσίες ή ρυθμίσεις-

ότι τα κράτη μέλη θα πρέπει να λαμβάνουν τα δέοντα μέτρα ώστε ο χρόνος εργασίας των εφήβων που συνεχίζουν τη σχολική τους φοίτηση να μην επηρεάζει αρνητικά την ικανότητά τους να παρακολουθούν επωφελώς την παρεχόμενη σ' αυτούς διδασκαλία-

ότι πρέπει να συμπεριλαμβάνεται στο χρόνο εργασίας ο χρόνος που αφιερώνουν στην κατάρτιση οι νέοι που εργάζονται στο πλαίσιο συστήματος εναλλάξ θεωρητικής ή/και πρακτικής κατάρτισης ή πρακτικής άσκησης σε επιχείρηση-

ότι οι νέοι, για την εξασφάλιση της υγείας και της ασφάλειάς τους, πρέπει να διαθέτουν ορισμένες ελάχιστες περιόδους ανάπαυσης - ημερήσιας, εβδομαδιαίας και ετήσιας - καθώς και κατάλληλα διαλείμματα εργασίας-

ότι, όσον αφορά την περίοδο εβδομαδιαίας ανάπαυσης, θα πρέπει να ληφθεί δεόντως υπόψη η ποικιλομορφία των πολιτιστικών, εθνικών, θρησκευτικών και άλλων παραγόντων στα

κράτη μέλη- ότι, ιδιαιτέρως, εναπόκειται σε κάθε κράτος μέλος να αποφασίσει τελικά εάν και σε ποιο βαθμό πρέπει να περιλαμβάνεται η Κυριακή στην εβδομαδιαία ανάπαυση-

ότι η κατάλληλη εργασιακή πείρα μπορεί να συμβάλει στο στόχο της προετοιμασίας των νέων για την επαγγελματική και κοινωνική ζωή τους ως ενηλίκων, υπό την προϋπόθεση ότι λαμβάνεται μερίμνα ώστε να αποφεύγονται βλάβες της ασφάλειας, της υγείας και της ανάπτυξής τους-

ότι, εφόσον φαίνονται απαραίτητες παρεκκλίσεις από τις απαγορεύσεις και τους περιορισμούς που προβλέπονται από την παρούσα οδηγία για ορισμένες δραστηριότητες ή ιδιαίτερες καταστάσεις, η εφαρμογή τους δεν θα πρέπει να έχει επίπτωση στις αρχές του καθιερωμένου συστήματος προστασίας-

ότι η παρούσα οδηγία αποτελεί θετικό στοιχείο στα πλαίσια της υλοποίησης της κοινωνικής διάστασης της εσωτερικής αγοράς-

ότι το σύστημα προστασίας που προβλέπεται στην παρούσα οδηγία απαιτεί, για τους σκοπούς της πραγματικής εφαρμογής του, τη θέσπιση από τα κράτη μέλη ενός συστήματος μέτρων με συγκεκριμένο και αναλογικό χαρακτήρα-

ότι η εφαρμογή ορισμένων διατάξεων της παρούσας οδηγίας δημιουργεί ιδιαίτερες δυσκολίες για ένα κράτος μέλος, λόγω του συστήματος προστασίας των νέων κατά την εργασία- ότι, συνεπώς, θα πρέπει να γίνει δεκτό ότι το εν λόγω κράτος μέλος θα μπορεί να μην εφαρμόζει τις σχετικές διατάξεις κατά τη διάρκεια ενός κατάλληλου χρονικού διαστήματος,

ΕΞΕΔΩΣΕ ΤΗΝ ΠΑΡΟΥΣΑ ΟΔΗΓΙΑ:

ΤΜΗΜΑ Ι

Άρθρο 1

Αντικείμενο

1. Τα κράτη μέλη λαμβάνουν τα απαραίτητα μέτρα για να απαγορεύσουν την εργασία των παιδιών.

Μεριμνούν, υπό τους όρους που προβλέπει η παρούσα οδηγία, ώστε η ελάχιστη ηλικία από την οποία επιτρέπεται η απασχόληση ή εργασία να μην είναι κατώτερη από την ηλικία κατά την οποία λήγει η σχολική υποχρέωση πλήρους χρόνου που επιβάλλει η εθνική νομοθεσία ή, οπωσδήποτε, από την ηλικία των 15 ετών.

2. Τα κράτη μέλη μεριμνούν ώστε η εργασία των εφήβων να υπόκειται σε αυστηρές ρυθμίσεις και να προστατεύεται υπό τους όρους που προβλέπει η παρούσα οδηγία.

3. Γενικά, τα κράτη μέλη μεριμνούν ώστε όλοι οι εργοδότες να εξασφαλίζουν στους νέους συνθήκες εργασίας προσαρμοσμένες στην ηλικία τους.

Φροντίζουν να προστατεύουν τους νέους από την οικονομική εκμετάλλευση και από κάθε είδος εργασίας που ενδέχεται να βλάψει την ασφάλεια, την υγεία ή τη φυσική, την ψυχολογική, την ηθική ή την κοινωνική τους ανάπτυξη ή να θέσει σε κίνδυνο την εκπαίδευσή τους.

Άρθρο 2

Πεδίο εφαρμογής

1. Η παρούσα οδηγία εφαρμόζεται σε κάθε πρόσωπο ηλικίας κάτω των 18 ετών που έχει σύμβαση εργασίας ή σχέση εργασίας οριζόμενη από το ισχύον δίκαιο κράτους μέλους ή/και υπαγόμενη στο ισχύον δίκαιο κράτους μέλους.

2. Τα κράτη μέλη μπορούν, διά της νομοθετικής ή κανονιστικής οδού, να προβλέπουν ότι η παρούσα οδηγία δεν ισχύει, εντός των ορίων και υπό τους όρους που ορίζουν, διά της νομοθετικής ή κανονιστικής οδού, για τις περιστασιακές ή σύντομης διάρκειας εργασίες που αφορούν:

- α) την παροχή οικιακής εργασίας σε ιδιωτικό νοικοκυριό ή
- β) εργασία που θεωρείται ότι δεν βλάπτει, δεν ζημιώνει και δεν είναι επικίνδυνη για τους νέους στην οικογενειακή επιχείρηση.

Άρθρο 3

Ορισμοί

Για τους σκοπούς της παρούσας οδηγίας, νοούνται ως:

- α) νέος: κάθε πρόσωπο ηλικίας κάτω των 18 ετών που αναφέρεται στο άρθρο 2 παράγραφος 1-
- β) παιδί: κάθε νέος ο οποίος δεν έχει φθάσει το 15ο έτος της ηλικίας ή υπόκειται ακόμη στη σχολική υποχρέωση πλήρους χρόνου την οποία επιβάλλει η εθνική νομοθεσία-
- γ) έφηβος: κάθε νέος ηλικίας τουλάχιστον 15 ετών και κάτω των 18 ετών, ο οποίος έχει παύσει να υπόκειται στην υποχρέωση της σχολικής υποχρέωσης πλήρους χρόνου την οποία επιβάλλει η εθνική νομοθεσία-
- δ) ελαφρά εργασία: οποιαδήποτε εργασία που εκ της φύσεως των λειτουργιών τις οποίες περιέχει και των ειδικών συνθηκών υπό τις οποίες αυτή εκτελείται:
 - i) δεν είναι ικανή να βλάψει την ασφάλεια, την υγεία ή την ανάπτυξη των παιδιών και
 - ii) ως εκ της φύσεώς της, δεν αποβαίνει εις βάρος της τακτικής σχολικής φοίτησής τους, της συμμετοχής τους σε προγράμματα επαγγελματικού προσανατολισμού ή επαγγελματικής κατάρτισης εγκεκριμένα από την αρμόδια αρχή, ή της ικανότητάς τους να ωφελούνται από την εκπαίδευση που τους παρέχεται-
- ε) χρόνος εργασίας: η χρονική περίοδος παρουσίας του νέου στην εργασία, στη διάθεση του εργοδότη και κατά την άσκηση της δραστηριότητας ή των καθηκόντων του, σύμφωνα με τις εθνικές νομοθεσίες ή/και πρακτικές-
- στ) περίοδος ανάπαυσης: κάθε χρονική περίοδος εκτός χρόνου εργασίας.

Άρθρο 4

Απαγόρευση της εργασίας των παιδιών

1. Τα κράτη μέλη λαμβάνουν τα απαιτούμενα μέτρα ώστε να απαγορεύεται η εργασία των παιδιών.
2. Λαμβανομένων υπόψη των στόχων του άρθρου 1, τα κράτη μέλη μπορούν, διά της νομοθετικής ή κανονιστικής οδού, να προβλέπουν ότι η απαγόρευση της εργασίας των παιδιών δεν ισχύει:
 - α) για τα παιδιά τα οποία ασκούν τις δραστηριότητες στις οποίες αναφέρεται το άρθρο 5-
 - β) για τα παιδιά ηλικίας τουλάχιστον 14 ετών τα οποία εργάζονται στα πλαίσια συστήματος εναλλάξ κατάρτισης ή πρακτικής άσκησης σε επιχείρηση, εφόσον η εργασία αυτή επιτελείται σύμφωνα με τις προϋποθέσεις που καθορίζει η αρμόδια αρχή-
 - γ) για τα παιδιά ηλικίας τουλάχιστον 14 ετών τα οποία εκτελούν ελαφρές εργασίες εκτός από εκείνες που εμπίπτουν στο άρθρο 5- πάντως, ορισμένες ελαφρές εργασίες, εκτός από εκείνες οι οποίες εμπίπτουν στο άρθρο 5 μπορούν να επιτελούνται από τα παιδιά ήδη από 1300 έτος της ηλικίας τους, επί περιορισμένο αριθμό ωρών εβδομαδιαίως και για ορισμένες κατηγορίες εργασιών, που καθορίζονται από την εθνική νομοθεσία.
3. Τα κράτη μέλη που κάνουν χρήση της ευχέρειας της παραγράφου 2 στοιχείο γ) καθορίζουν, τηρουμένων των διατάξεων της παρούσας οδηγίας, τους όρους εργασίας που συνδέονται με τις εν λόγω ελαφρές εργασίες.

Άρθρο 5

Πολιτιστικές ή συναφείς δραστηριότητες

1. Η πρόσληψη παιδιών, προκειμένου να ασκήσουν δραστηριότητες πολιτιστικής, καλλιτεχνικής, αθλητικής ή διαφημιστικής φύσεως, προϋποθέτει τη λήψη προηγούμενης άδειας χορηγούμενης από την αρμόδια αρχή για ατομικές περιπτώσεις.
2. Τα κράτη μέλη καθορίζουν, διά της νομοθετικής ή κανονιστικής οδού, τις συνθήκες εργασίας των παιδιών στις περιπτώσεις στις οποίες αναφέρεται η παράγραφος 1, καθώς και τις λεπτομέρειες εφαρμογής της διαδικασίας προηγούμενης άδειας, υπό τον όρο ότι οι δραστηριότητες:
 - i) δεν είναι ικανές να βλάψουν την ασφάλεια, την υγεία ή την ανάπτυξη των παιδιών και
 - ii) ως εκ της φύσεώς τους, δεν αποβαίνουν εις βάρος της τακτικής σχολικής φοίτησής τους, της συμμετοχής τους σε προγράμματα επαγγελματικού προσανατολισμού ή επαγγελματικής κατάρτισης εγκεκριμένα από την αρμόδια αρχή, ή της ικανότητάς τους να ωφελούνται από την εκπαίδευση που τους παρέχεται.
3. Κατά παρέκκλιση από τη διαδικασία που προβλέπεται στην παράγραφο 1, και για τα παιδιά που έχουν φθάσει το 13ο έτος της ηλικίας, τα κράτη μέλη δύνανται, διά της νομοθετικής ή κανονιστικής οδού, να επιτρέπουν, υπό τους όρους τους οποίους ορίζουν, την απασχόληση παιδιών για να ασκούν πολιτιστικής, καλλιτεχνικής, αθλητικής ή διαφημιστικής φύσεως δραστηριότητες.
4. Τα κράτη μέλη που διαθέτουν ειδικό σύστημα έγκρισης για τα πρακτορεία και τα μανεκέν όσον αφορά τις δραστηριότητες των παιδιών μπορούν να διατηρήσουν αυτό το σύστημα.

ΤΜΗΜΑ ΙΙ

Άρθρο 6

Γενικές υποχρεώσεις του εργοδότη

1. Υπό την επιφύλαξη του άρθρου 4 παράγραφος 1, ο εργοδότης λαμβάνει τα απαιτούμενα μέτρα για την προστασία της ασφάλειας ή της υγείας των νέων, λαμβάνοντας ιδιαίτέρως υπόψη τους ειδικούς κινδύνους οι οποίοι αναφέρονται στο άρθρο 7 παράγραφος 1.
 2. Ο εργοδότης εφαρμόζει τα μέτρα που προβλέπονται στην παράγραφο 1, βάσει αξιολόγησης των κινδύνων που υπάρχουν για τους νέους και συνδέονται με την εργασία τους.
- Η αξιολόγηση πρέπει να γίνεται προτού αρχίσουν οι νέοι την εργασία τους και σε κάθε σημαντική μεταβολή των συνθηκών εργασίας και πρέπει να καλύπτει ιδίως τα ακόλουθα στοιχεία:
- α) τον εξοπλισμό και τη διαρρύθμιση του χώρου εργασίας και της θέσης εργασίας-
 - β) τη φύση, το βαθμό και τη διάρκεια της έκθεσης στους φυσικούς, βιολογικούς ή χημικούς παράγοντες-
 - γ) τη διαρρύθμιση, την επιλογή και τη χρήση εξοπλισμού εργασίας, ιδίως παραγόντων, μηχανών, συσκευών και μηχανημάτων, καθώς και το χειρισμό τους-
 - δ) την οργάνωση των εργασιακών διαδικασιών και της διεξαγωγής της εργασίας, καθώς και την αλληλεπίδρασή τους (οργάνωση της εργασίας)-
 - ε) το βαθμό κατάρτισης και πληροφόρησης των νέων.

Εάν αυτή η αξιολόγηση αποκαλύψει την ύπαρξη κινδύνων για την ασφάλεια, τη σωματική ή πνευματική υγεία ή την ανάπτυξη των νέων, πρέπει να εξασφαλίζεται η δωρεάν αξιολόγηση και παρακολούθηση της υγείας των νέων, με τον κατάλληλο τρόπο, κατά τακτικά χρονικά διαστήματα, υπό την επιφύλαξη της οδηγίας 89/391/ΕΟΚ.

Η δωρεάν παρακολούθηση και αξιολόγηση της υγείας είναι δυνατό να υπάγεται σε εθνικό σύστημα υγείας.

3. Ο εργοδότης ενημερώνει τους νέους σχετικά με τους ενδεχόμενους κινδύνους και με όλα τα μέτρα που λαμβάνονται για την ασφάλεια και για την υγεία των νέων.

Προς τούτοις, ο εργοδότης ενημερώνει τους νόμιμους αντιπροσώπους των παιδιών σχετικά με τους ενδεχόμενους κινδύνους και με όλα τα μέτρα που λαμβάνονται για την ασφάλεια και για την υγεία των παιδιών.

4. Ο εργοδότης συνεργάζεται με τις αναφερόμενες στο άρθρο 7 της οδηγίας 89/391/ΕΟΚ υπηρεσίες προστασίας και πρόληψης, στο σχεδιασμό, την εφαρμογή και τον έλεγχο των όρων ασφάλειας και υγείας που ισχύουν για την εργασία των νέων.

Άρθρο 7

Ευάλωτη φύση των νέων - Απαγορεύσεις εργασίας

1. Τα κράτη μέλη μεριμνούν ώστε οι νέοι να προστατεύονται από τους ειδικούς κινδύνους τους οποίους διατρέχει η ασφάλεια, η υγεία και η ανάπτυξή τους, οι οποίοι απορρέουν από την έλλειψη πείρας, από την έλλειψη της επίγνωσης των υφιστάμενων ή δυνητικών κινδύνων, ή από την όχι ακόμα ολοκληρωμένη ανάπτυξή τους.

2. Για το σκοπό αυτό, τα κράτη μέλη, υπό την επιφύλαξη του άρθρου 4 παράγραφος 1, απαγορεύουν την εργασία των νέων για εργασίες:

α) που υπερβαίνουν αντικειμενικά τις φυσικές ή ψυχολογικές ικανότητές τους-

β) που συνεπάγονται επιβλαβή έκθεσή τους σε παράγοντες τοξικούς ή καρκινογόνους, ή που προκαλούν κληρονομικές γενετικές αλλοιώσεις ή που έχουν ολέθρια επίδραση στο έμβρυο κατά την κυοφορία ή άλλη χρόνια επιβλαβή επίπτωση στον άνθρωπο-

γ) που συνεπάγονται επιβλαβή έκθεσή τους σε ακτινοβολίες-

δ) που παρουσιάζουν κινδύνους ατυχήματος, τους οποίους πιθανολογείται ότι οι νέοι δεν μπορούν να εντοπίσουν ή να προλάβουν, λόγω έλλειψης της αισθήσεως του κινδύνου ή λόγω έλλειψης πείρας ή έλλειψης κατάρτισης ή

ε) που θέτουν σε κίνδυνο την υγεία λόγω υπερβολικά χαμηλών ή υψηλών θερμοκρασιών ή λόγω θορύβων ή κραδασμών.

Μεταξύ των εργασιών που είναι ικανές να προκαλέσουν ειδικούς κινδύνους για τους νέους, κατά την έννοια της παραγράφου 1, περιλαμβάνονται, ιδίως:

- οι εργασίες που συνεπάγονται επιβλαβή έκθεσή τους στους φυσικούς, βιολογικούς και χημικούς παράγοντες που αναφέρονται στο παράρτημα σημείο I και

- οι διαδικασίες και εργασίες που αναφέρονται στο παράρτημα σημείο II.

3. Τα κράτη μέλη μπορούν, διά της νομοθετικής ή κανονιστικής οδού, να επιτρέπουν, για τους έφηβους, παρεκκλίσεις από την παράγραφο 2, εφόσον είναι απαραίτητες για την επαγγελματική κατάρτιση των εφήβων και υπό τον όρο ότι εξασφαλίζεται η προστασία της ασφάλειας και της υγείας τους εκ του γεγονότος ότι οι εργασίες εκτελούνται υπό την επίβλεψη αρμόδιου προσώπου κατά την έννοια του άρθρου 7 της οδηγίας 89/391/ΕΟΚ και υπό τον όρο ότι διασφαλίζεται η προστασία την οποία παρέχει η ίδια οδηγία.

ΤΜΗΜΑ ΙΙΙ

Άρθρο 8

Χρόνος εργασίας

1. Τα κράτη μέλη που κάνουν χρήση της δυνατότητας η οποία προβλέπεται στο άρθρο 4 παράγραφος 2 στοιχείο β) ή γ) λαμβάνουν τα απαιτούμενα μέτρα για τον περιορισμό του χρόνου εργασίας των παιδιών:

α) σε 8 ώρες ημερησίως και σε 40 ώρες εβδομαδιαίως για τα παιδιά που παρακολουθούν πρόγραμμα εναλλάξ κατάρτισης ή πρακτικής άσκησης σε επιχείρηση-

β) σε 2 ώρες ανά ημέρα φοίτησης και σε 12 ώρες εβδομαδιαίως για τις εργασίες που εκτελούνται κατά τη σχολική περίοδο και εκτός ωρών σχολικής διδασκαλίας, στο βαθμό που οι εθνικές νομοθεσίες ή/και πρακτικές δεν το απαγορεύουν.

Σε καμία περίπτωση ο ημερήσιος χρόνος εργασίας δεν μπορεί να υπερβαίνει τις 7 ώρες- το όριο αυτό δύναται να αυξάνεται στις 8 ώρες για τις περιπτώσεις παιδιών που έχουν φθάσει το 15ο έτος της ηλικίας-

γ) σε 7 ώρες ημερησίως και σε 35 ώρες εβδομαδιαίως για τις εργασίες που εκτελούνται σε περίοδο σχολικών διακοπών διάρκειας τουλάχιστον μιας εβδομάδος- αυτά τα όρια δύναται να αυξάνονται στις 8 ώρες ημερησίως και σε 40 ώρες εβδομαδιαίως για τις περιπτώσεις παιδιών που έχουν φθάσει το 15ο έτος της ηλικίας-

δ) σε 7 ώρες ημερησίως και σε 35 ώρες εβδομαδιαίως για τις περιπτώσεις ελαφρών εργασιών που εκτελούνται από παιδιά που έχουν παύσει να υπόκεινται στην υποχρέωση της σχολικής φοίτησης πλήρους χρόνου την οποία επιβάλει η εθνική νομοθεσία.

2. Τα κράτη μέλη θεσπίζουν τα αναγκαία μέτρα ώστε να περιορίσουν το χρόνο εργασίας των εφήβων σε 8 ώρες ημερησίως και σε 40 εβδομαδιαίως.

3. Ο χρόνος που αφιερώνει στην κατάρτισή του ο νέος που εργάζεται στα πλαίσια ενός συστήματος εναλλάξ θεωρητικής ή/και πρακτικής κατάρτισης ή πρακτικής άσκησης σε επιχείρηση συνυπολογίζεται στο χρόνο εργασίας.

4. Όταν ο νέος απασχολείται από περισσότερους εργοδότες, οι ημέρες εργασίας και οι ώρες εργασίας που πραγματοποιεί αθροίζονται.

5. Τα κράτη μέλη μπορούν, διά της νομοθετικής ή κανονιστικής οδού, να επιτρέπουν παρεκκλίσεις από την παράγραφο 1 στοιχείο α) και από την παράγραφο 2, είτε κατ' εξαίρεση είτε όπου αντικειμενικοί λόγοι το δικαιολογούν.

Τα κράτη μέλη καθορίζουν, διά της νομοθετικής ή κανονιστικής οδού, τους όρους, τα όρια και τις λεπτομέρειες εφαρμογής αυτών των παρεκκλίσεων.

Άρθρο 9

Νυκτερινή εργασία

1. α) Τα κράτη μέλη που κάνουν χρήση της δυνατότητας η οποία προβλέπεται στο άρθρο 4 παράγραφος 2 στοιχείο β) ή γ) λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα για την απαγόρευση της εργασίας των παιδιών μεταξύ των ωρών 20:00 και 06:00.

β) Τα κράτη μέλη λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα για την απαγόρευση της εργασίας των εφήβων μεταξύ των ωρών 22:00 και 06:00 ή μεταξύ 23:00 και 07:00.

2. α) Τα κράτη μέλη μπορούν, διά της νομοθετικής ή κανονιστικής οδού, να επιτρέπουν την εργασία των εφήβων κατά την περίοδο απαγόρευσης της νυκτερινής εργασίας που ορίζεται στην παράγραφο 1 στοιχείο β) για συγκεκριμένους τομείς δραστηριότητας.

Στην περίπτωση αυτή, τα κράτη μέλη λαμβάνουν τα δέοντα μέτρα ώστε ο έφηβος να επιτηρείται από ενήλικα, εφόσον τούτο απαιτείται για λόγους προστασίας του εφήβου.

β) Σε περίπτωση εφαρμογής του στοιχείου α), απαγορεύεται η εργασία μεταξύ των ωρών 00:00 και 04:00.

Πάντως, τα κράτη μέλη μπορούν, διά της νομοθετικής ή της κανονιστικής οδού, να επιτρέπουν την εργασία των εφήβων κατά την περίοδο απαγόρευσης της νυκτερινής εργασίας στις κατωτέρω περιπτώσεις, εφόσον το δικαιολογούν αντικειμενικοί λόγοι και υπό τον όρο ότι, αντισταθμιστικώς, χορηγείται η δέουσα ανάπαυση στους εφήβους και ότι δεν θίγονται οι στόχοι του άρθρου 1:

- εργασίες που εκτελούνται στο ναυτιλιακό ή τον αλιευτικό τομέα,
- εργασίες που εκτελούνται στα πλαίσια των ενόπλων δυνάμεων ή της αστυνομίας,
- εργασίες που εκτελούνται στα νοσοκομεία ή σε παρόμοια ιδρύματα,

- δραστηριότητες πολιτιστικής, καλλιτεχνικής, αθλητικής ή διαφημιστικής φύσεως.

3. Πριν από την ενδεχόμενη τοποθέτησή τους σε νυχτερινή εργασία και, εν συνεχεία, κατά τακτικά χρονικά διαστήματα, παρέχεται στους εφήβους δωρεάν αξιολόγηση της υγείας τους και των ικανοτήτων τους, εκτός αν η εργασία τους κατά την απαγορευμένη περίοδο εργασίας αποτελεί εξαίρεση.

Άρθρο 10

Περίοδος ανάπαυσης

1. α) Τα κράτη μέλη που κάνουν χρήση της δυνατότητας η οποία προβλέπεται στο άρθρο 4 παράγραφος 2 στοιχείο β) ή γ) λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα ώστε, για κάθε περίοδο 24 ωρών, τα παιδιά να δικαιούνται ελάχιστης ανάπαυσης 14 συνεχόμενων ωρών.

β) Τα κράτη μέλη λαμβάνουν τα απαιτούμενα μέτρα ώστε, ανά περίοδο 24 ωρών, οι έφηβοι να δικαιούνται ελάχιστη ανάπαυση 12 συνεχόμενων ωρών.

2. Τα κράτη μέλη λαμβάνουν τα απαιτούμενα μέτρα ώστε, ανά περίοδο 7 ημερών:

- τα παιδιά τα οποία έκαναν χρήση της δυνατότητας στην οποία αναφέρεται το άρθρο 4 παράγραφος 2 στοιχείο β) ή γ) και

- οι έφηβοι

να δικαιούνται ελάχιστη ανάπαυση δύο συναπτών, ει δυνατόν, ημερών.

Όταν τεχνικοί ή οργανωτικοί λόγοι το δικαιολογούν, η ελάχιστη ανάπαυση μπορεί να μειωθεί, αλλά σε καμιά περίπτωση δεν μπορεί να είναι μικρότερη των 36 συνεχόμενων ωρών.

Η ελάχιστη περίοδος ανάπαυσης που προβλέπεται στο πρώτο και το δεύτερο εδάφιο περικλείει, καταρχήν, την Κυριακή.

3. Τα κράτη μέλη μπορούν, διά της νομοθετικής ή κανονιστικής οδού, να προβλέπουν ότι οι ελάχιστες χρονικές περίοδοι αναπαύσεως που ορίζονται στις παραγράφους 1 και 2 μπορούν να διακόπτονται στις περιπτώσεις δραστηριοτήτων που χαρακτηρίζονται από αποσπασματικές περιόδους ημερήσιας εργασίας ή από ημερήσια εργασία σύντομης διάρκειας.

4. Τα κράτη μέλη μπορούν, διά της νομοθετικής ή κανονιστικής οδού, να προβλέπουν για τους έφηβους παρεκκλίσεις από την παράγραφο 1 στοιχείο β) και από την παράγραφο 2 στις κατωτέρω περιπτώσεις, εφόσον το δικαιολογούν αντικειμενικοί λόγοι και υπό τον όρο ότι, αντισταθμιστικώς, παρέχεται στους εφήβους η δέουσα ανάπαυση και ότι δεν θίγονται οι στόχοι του άρθρου 1:

α) εργασίες που εκτελούνται στο ναυτιλιακό ή τον αλιευτικό τομέα-

β) εργασίες που εκτελούνται στα πλαίσια των ενόπλων δυνάμεων ή της αστυνομίας-

γ) εργασίες που εκτελούνται στα νοσοκομεία ή σε παρόμοια ιδρύματα-

δ) εργασίες που εκτελούνται στη γεωργία-

ε) εργασίες που εκτελούνται στον τομέα του τουρισμού ή στον τομέα των ξενοδοχείων, των εστιατορίων και των καφενείων-

στ) δραστηριότητες που χαρακτηρίζονται από αποσπασματική ημερήσια εργασία.

Άρθρο 11

Ετήσια ανάπαυση

Τα κράτη μέλη που κάνουν χρήση της δυνατότητας που αναφέρεται στο άρθρο 4 παράγραφος 2 στοιχείο β) ή γ) μεριμνούν ώστε, στις σχολικές διακοπές των παιδιών που υπόκεινται στη σχολική υποχρέωση πλήρους χρόνου την οποία επιβάλλει η εθνική νομοθεσία, να περιλαμβάνεται, κατά το μέγιστο δυνατό βαθμό, μια χρονική περίοδος ελεύθερης πάσης εργασίας.

Άρθρο 12

Διαλείμματα

Τα κράτη μέλη λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα ώστε, σε περίπτωση που η ημερήσια διάρκεια εργασίας υπερβαίνει τις τεσσερισημίσι ώρες, να παρέχεται στους νέους ελάχιστο διάλειμμα τριάντα συνεχών, ει δυνατόν, λεπτών.

Άρθρο 13

Εργασίες εφήβων σε περίπτωση ανωτέρας βίας

Τα κράτη μέλη μπορούν, διά της νομοθετικής ή κανονιστικής οδού, να επιτρέπουν παρεκκλίσεις από το άρθρο 8 παράγραφος 2 από το άρθρο 9 παράγραφος 1 στοιχείο β), από το άρθρο 10 παράγραφος 1 στοιχείο β) και, όσον αφορά τους εφήβους, από το άρθρο 12 για τις εργασίες που εκτελούνται υπό τις συνθήκες που αναφέρονται στο άρθρο 5 παράγραφος 4 της οδηγίας 89/391/ΕΟΚ, υπό τον όρο ότι οι εργασίες αυτές είναι περιστασιακές και δεν επιδέχονται αναβολή, ότι ενήλικες εργαζόμενοι δεν είναι διαθέσιμοι και ότι, αντισταθμιστικώς, χορηγούνται σ' αυτούς τους εφήβους αντίστοιχες περίοδοι αναπαύσεως εντός προθεσμίας τριών εβδομάδων.

ΤΜΗΜΑ IV

Άρθρο 14

Μέτρα

Κάθε κράτος μέλος καθορίζει όλα τα αναγκαία μέτρα που θα εφαρμόζονται σε περίπτωση παραβίασης των διατάξεων που θεσπίζονται κατ' εφαρμογή της παρούσας οδηγίας- τα μέτρα αυτά πρέπει να έχουν συγκεκριμένο και αναλογικό χαρακτήρα.

Άρθρο 15

Αναπροσαρμογή του παραρτήματος

Οι καθαρά τεχνικής φύσεως προσαρμογές του παραρτήματος σε συνάρτηση με την τεχνική πρόοδο, την εξέλιξη των διεθνών ρυθμίσεων ή προδιαγραφών ή των γνώσεων στον τομέα που καλύπτει η παρούσα οδηγία, θεσπίζονται κατά τη διαδικασία που προβλέπεται στο άρθρο 17 της οδηγίας 89/391/ΕΟΚ.

Άρθρο 16

Ρήτρα μη υποβάθμισης

Μη θιγομένου του δικαιώματος των κρατών μελών να εκπονήσουν, προϋπόσης της κατάστασης, διαφορετικές διατάξεις περί της προστασίας των νέων, εφόσον οι ελάχιστες απαιτήσεις της οδηγίας αυτής τηρούνται, η εφαρμογή της παρούσας οδηγίας δεν συνιστά δικαιολογία για μια υποβάθμιση της γενικής προστασίας των νέων.

Άρθρο 17

Τελικές διατάξεις

1. α) Τα κράτη μέλη θέτουν σε ισχύ τις αναγκαίες νομοθετικές, κανονιστικές και διοικητικές διατάξεις προκειμένου να συμμορφωθούν με την παρούσα οδηγία το αργότερο στις 22 Ιουνίου 1996 ή βεβαιώνονται, το αργότερο την ημερομηνία αυτή, ότι οι κοινωνικοί εταίροι θεσπίζουν τις αναγκαίες διατάξεις κατόπιν συμφωνίας. Τα κράτη μέλη λαμβάνουν όλα τα απαραίτητα μέτρα ώστε να είναι ανά πάσα στιγμή σε θέση να εγγραφθούν τα επιβαλλόμενα από την παρούσα οδηγία αποτελέσματα.

β) Επί τέσσερα έτη από την ημερομηνία που αναφέρεται στο στοιχείο α), το Ηνωμένο Βασίλειο μπορεί να μην εφαρμόζει το άρθρο 8 παράγραφος 1 στοιχείο β) πρώτο εδάφιο όσον αφορά τη διάταξη σχετικά με τη μέγιστη εβδομαδιαία διάρκεια της εργασίας, καθώς και το άρθρο 8 παράγραφος 2 και το άρθρο 9 παράγραφος 1 στοιχείο β) και παράγραφος 2.

Η Επιτροπή υποβάλλει έκθεση για τα αποτελέσματα της παρούσας διατάξης.

Το Συμβούλιο, βάσει των όρων που προβλέπονται στη συνθήκη, αποφασίζει εάν θα πρέπει να παραταθεί η ως άνω περίοδος.

γ) Τα κράτη μέλη ενημερώνουν αμέσως την Επιτροπή σχετικά.

2. Οι διατάξεις που αναφέρονται στην παράγραφο 1, όταν θεσπίζονται από τα κράτη μέλη, αναφέρονται στην παρούσα οδηγία ή συνοδεύονται από παρόμοια αναφορά κατά την επίσημη δημοσίευσή τους. Οι λεπτομέρειες της αναφοράς αυτής καθορίζονται από τα κράτη μέλη.

3. Τα κράτη μέλη ανακοινώνουν στην Επιτροπή το κείμενο των ουσιαστών διατάξεων εσωτερικού δικαίου που έχουν ήδη θεσπίσει ή που θεσπίζουν στον τομέα που διέπεται από την παρούσα οδηγία.

4. Τα κράτη μέλη υποβάλουν ανά πενταετία στην Επιτροπή έκθεση σχετικά με την πρακτική εφαρμογή των διατάξεων της παρούσας οδηγίας, αναφέροντας τις απόψεις των κοινωνικών εταίρων.

Η Επιτροπή ενημερώνει σχετικά το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο και την Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή.

5. Η Επιτροπή υποβάλλει στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο και την Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή περιοδικές εκθέσεις για την εφαρμογή της παρούσας οδηγίας, λαμβάνοντας υπόψη τις παραγράφους 1, 2, 3 και 4.

Άρθρο 18

Η παρούσα οδηγία απευθύνεται στα κράτη μέλη.

Λουξεμβούργο, 22 Ιουνίου 1994.

Για το Συμβούλιο

Ο Πρόεδρος

Ε. ΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΣ

(1) ΕΕ αριθ. C 84 της 4. 4. 1992, σ. 7.(2) ΕΕ αριθ. C 313 της 30. 11. 1992, σ. 70.(3) Γνώμη του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου της 17ης Δεκεμβρίου 1992 (ΕΕ αριθ. C 21 της 25. 1. 1993, σ. 167). Κοινή θέση του Συμβουλίου της 23ης(4) ΕΕ αριθ. C 190 της 20. 7. 1987, σ. 44.(5) ΕΕ αριθ. L 183 της 29. 6. 1989, σ. 1.